

Henryk Sienkiewicz (1846 – 1916): Quo vadis (1896)

1. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;
2. Doba a místo (děje);
3. Zvláštnosti kompozice;
4. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
5. Námět, témata, hlavní motivy;
6. Jazykové zvláštnosti;
7. Kulturní souvislosti.

"Věří v boha, který je jeden, všemohoucí a spravedlivý," opakoval Petronius, když už byl zase v lektice sám s Viniciem. "Je-li její bůh všemohoucí, vládne tedy nad životem a smrtí; a je-li spravedlivý, znamená to, že sesílá smrt spravedlivě. Proč tedy nosí Pomponia smutek po Julii? Tím, že lituje Julie, žehrá na svého boha.

Musím tohle rozumování opakovat naší měděnobradé opici, soudím totiž, že se v dialektice vyrovnám Sokratovi. Pokud jde o ženy, souhlasím, že každá má tři nebo čtyři duše, ale žádná nemá duši rozumovou. Kdyby Pomponia uvažovala o tom, co je ten jejich velký Logos, raději se Senekou nebo s Cornutem... Mohli by si spolu vyvolávat Xenofanovy, Parmenidovy, Zenónovy a Platónovy stíny, které se tam někde v cimberských krajích nudí jako čížci v kleci. Já jsem s ní a s Plautiem chtěl mluvit o něčem jiném. U svatého břicha egyptské Isidy! Kdybych jim takhle hezky zpřímá řekl, proč jsme přišli, myslím, že by jejich ctnost zazvučela jako měděný štít, když do něho udeříš paličkou! Ale nebyl jsem s to se odhodlat! Věř mi, Vinicie, že jsem nebyl s to! Pávi jsou krásní ptáci, ale křičí příliš pronikavě. Polekal jsem se křiku. Musím však pochválit tvou volbu. Je to opravdu 'růžovoprstá Jitřenka'...

A víš, co mi připomněla ještě? Jaro! Ale ne to naše, v Itálii, kde se sotva tu a tam obalí jablonoň květem a kde zůstávají olivy stejně šedé, jak byly, ale jaro, které jsem kdysi viděl v Helvetii; mladé, svěží, světle zelené... Při bledé Luně! Nedivím se ti, Marku. Věz však, že miluješ Dianu a že Aulus a Pomponia jsou s to tě roztrhat stejně, jako kdysi psi roztrhali Aktaióna." Vinicius mlčel chvíli se sklopenou hlavou, ale pak začal mluvit hlasem přerývaným touhou: "Toužil jsem po ní předtím, ale teď po ní toužím ještě více. Když jsem sevřel její ruku, ovanul mě oheň... Musím ji mít. Kdybych byl Diem, zahalil bych ji oblakem, tak jako zahalil Zeus Iónu, anebo bych na ni spadl v podobě deště, tak jako on spadl na Danaé.

Akté, přistoupivši k ní a dotýkajíc se tmavých proudů vlasů, pravila:

„Ó, jaké ty máš vlasy...! Neposypu jich zlatým pudrem, ony samy se lesknou na záhybech leckde jako zlato... Nanejvýše snad přidám tu a tam zlatého poprašku, ale jen lehce, lehce, jako by měl zjasnit paprsek... Jest asi zázračná vaše lygijská země, kde se rodí takové dívky!“

„Nepamatuji se na ni,“ odvětila Lygie. „Ursus mi pouze říkal, že jsou u nás lesy a lesy a jen lesy.“

„A v lesích kvetou květy,“ mluvila Akté, smáčejíc ruce ve váze, plné ververy, a navlhčujíc jí Lygiiny vlasy.

Ukončivši tuto práci, začala potíratí celé její tělo vonnými oleji z Arábie a potom ji oblékla do měkké tuniky zlaté barvy bez rukávů, přes kterou mělo přijít sněhobílé peplum. Protože však dříve bylo nutno učesati vlasy, zahalila ji prozatím do jakéhosi volného roucha, zvaného synthesis¹⁹⁶, a posadivši ji na křeslo, odevzdala ji na chvíli do rukou otrokyň, aby zpovzdálí dohlédla na česání.

Všem se zdálo, že boj trvá věčnost.

A člověk i zvíře stáli ustavičně ve strašlivém napětí – řekl bys, že byli zakopáni do země.

Vtom se z jeviště ozval řev, který se podobal kňučení a po němž ze všech prsou se vydral výkřik, načež se opět sneslo ticho. Lidé se domnívali, že jsou ve snách. Hle, příšerná hlava býkova začala sebou kroutiti v železných rukou barbarových!

A Lygova tvář, krk i paže zrudly jako purpur, hřbet se prohnul ještě silněji. Bylo patrné, že obr sbírá své poslední nadlidské síly, ale ty že mu již nadlouho nevystačí.

Stále dutější, chroptivější a stále bolestnější řev tura splýval vjedno se svištivým dechem obrových prsou. Hlava zvířete kroutila sebou stále více a z tlamy se vynořil dlouhý, zpěněný jazyk.

Ještě okamžik a ke sluchu blíže sedících diváků dolétlo cosi jako praskot lámaných kostí; pak se zvíře svalilo k zemi s krkem na smrt zakrouceným.

Tehdy obr mžikem strhl provazy z jeho rohů, a uchopiv dívku do náručí, začal rychle oddychovati.

Tvář mu zbledla, vlasy se slepily potem, ramena i ruce zdály se býti polity vodou. Chvíli stál, jako by zpola byl v bezvědomí, ale potom zvedl oči a začal se rozhlížeti po divácích.